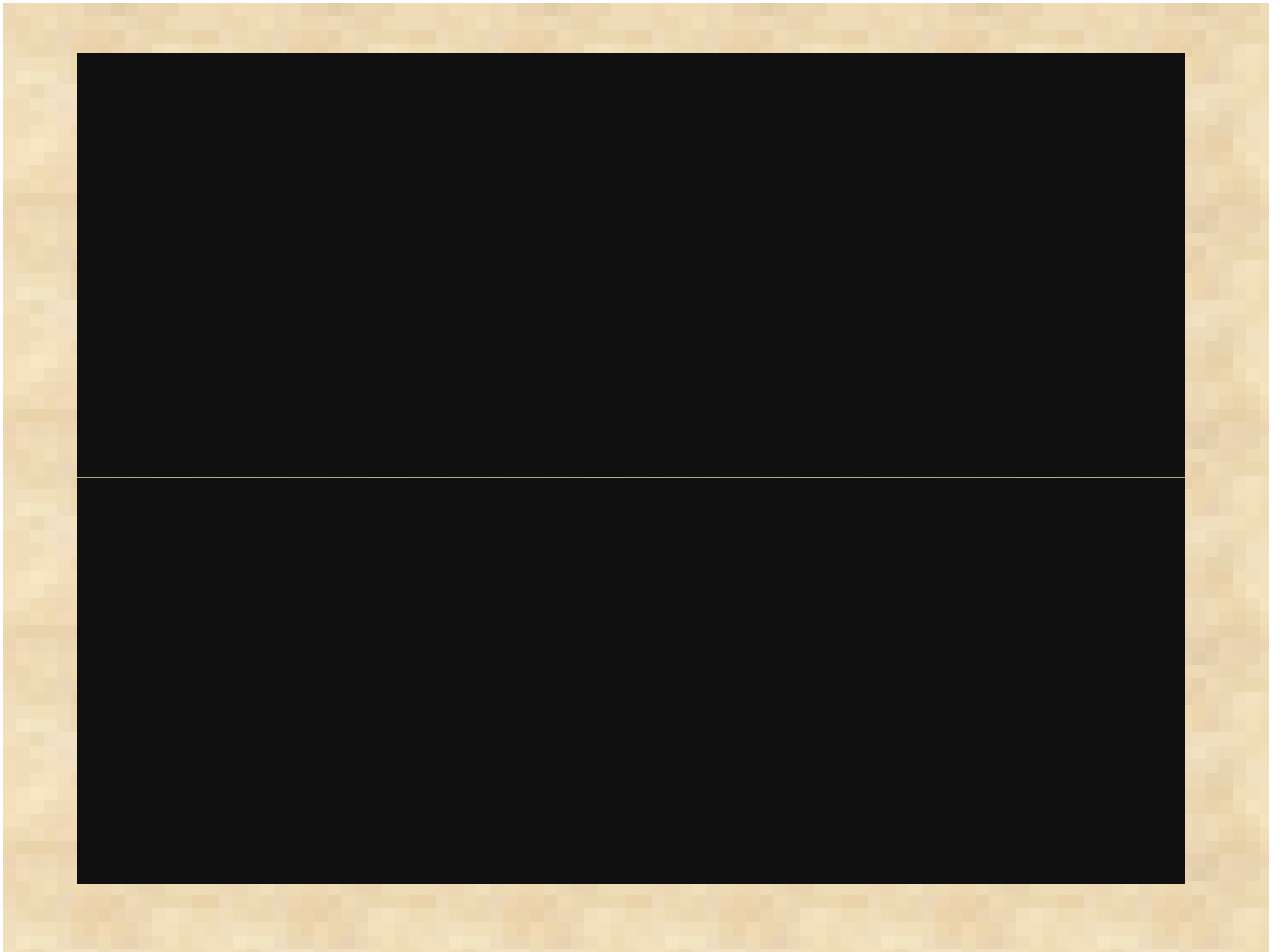

Szent Márton

Ki volt Ő?

- a Libás Szent Márton?
- a Borfujtó szent Márton?
- a Nagypoharú Szent Márton?
- a római katona?
- a Tours-i püspök?
- a Szombathelyi Egyházmegye védőszentje?
- Franciaország fő patrónája?

Szent Márton kora

313 – a Milánói ren-
delet

325 – Niceai zsinat

380 – a kereszténység
államvallás lesz

kortársai:

Szt. Atanáz

Szt. Ambrus

Szt. Ágoston

Szent Márton élete

Szent Márton élete

- Született: Sabaria (Szombathely), 316/317
- kicsi korától Páviában, az ókori Ticiniumban nevelkedett
- 12 évesen hittanuló, 18 évesen megkeresztelkedik, elhagyja a hadsereget 341-ben
- 355-ben visszatért Pannóniába, és téríteni kezdett
- a poitiers-i püspökhöz, Szent Hilariushoz csatlakozott

Szent Márton élete

- hamarosan hazalátogat Páviába és megkereszteli édesanyját
- Genova mellett remeteségbe vonul
- 359-ben visszatér Poitiers-be Szent Hiláriuszhoz
- 375-ben Tours közelében megalapította Marmoutier kolostorát
- amikor a tours-i püspök meghal, őt kívánták püspöknek
- 397-ben halt meg.

Képek Szent Márton életéből

Szent Márton kilép
a katonai szolgálatból

Képek Szent Márton életéből

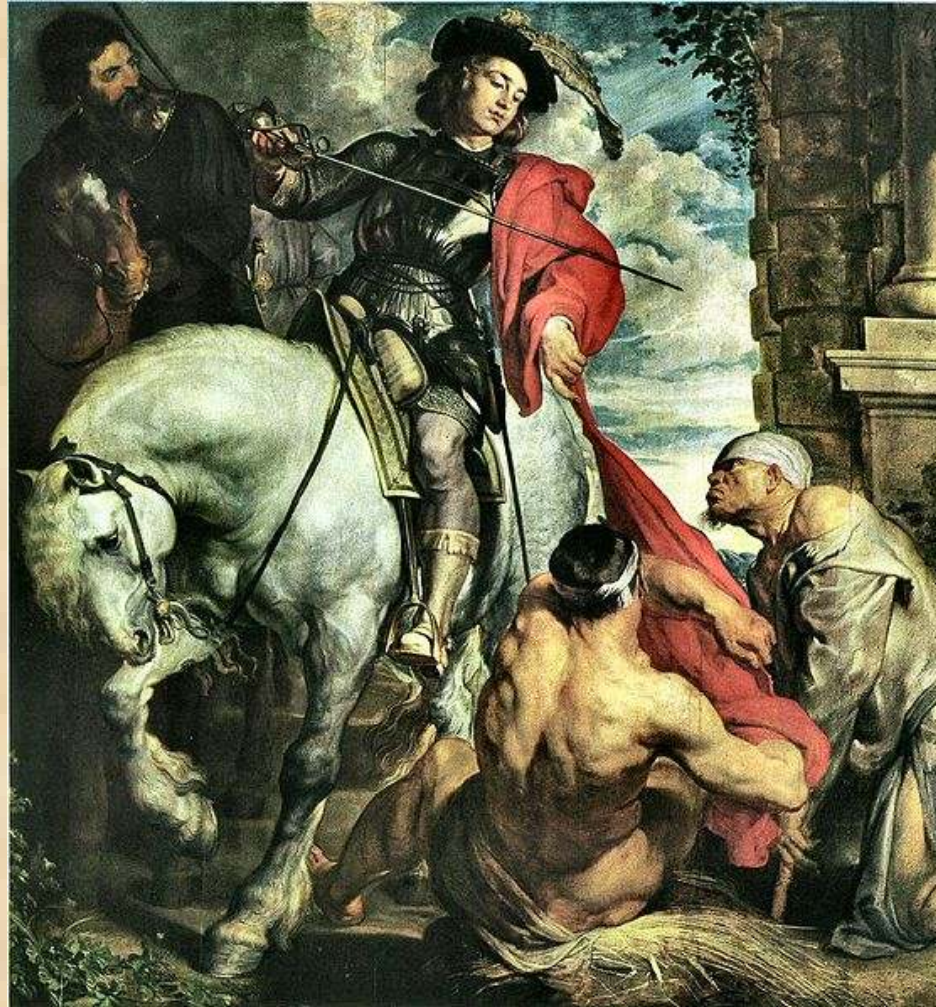
Szent Márton megkereszteli édesanyját

Képek Szent Márton életéből

A legenda szerint 341-ben, Amienben egy didergő koldus kért tőle alamizsnát, ő pedig kardjával szétvágta a köpenyét és a felét a koldusnak adta.

Képek Szent Márton életéből

Képek Szent Márton életéből

Egy másik legenda szerint, amikor püspökké akarták választani, ő nem akarta, és elbújt egy liba-ólban, de a libák hangos gágogással elárulták, így megválasztották püspöknek.

Képek Szent Márton életéből

A magyar népi kalendáriumban a téli évnegyed kezdőnapja; a rómaiaknál Aesculapius (lakomás állata a liba) kultuszkörébe tartozott. A katolikusoknál az „avis Martis”-ből (Mars madara) „avis Martini” lett.

A protestánsoknál Luther nevenapjaként erősödött meg.

Képek Szent Márton életéből

Sírja Tours-ban híres zarándokhely volt az egész középkor folyamán.

+ Candes-ben,
397. november 8-án.

Halála után hamarosan szentként kezdték tisztelni, *elsőként a nem vértanú szentek között.*

Ezrekre rúg azoknak a hegyeknek, templomoknak, váraknak és kolostoroknak száma, amelyek Márton nevét viselik.

A magyar népi kalendárium

- Már az Árpád-korban bérlet- és bérfizető határnap.
- A műhelyek és boltok első gyertyagyújtásának megünneplésére a mesterek vacsorát adtak a legényeknek, s az ezen föltálalt libasültet „lichtprádli”-nak vagy „gyertyapecsenyé”-nek nevezték.
- A polgárok és a nép is levágta a maga libáját (Márton-lúdját) s e lakomán kóstolták meg az új bort, melynek „Márton a bírāja”; régebben a pap minden libából egy darabot kapott, általában a legkevesebb húsup *püspökfalatot* (Pfaffenschnitz) küldték el neki.

A magyar népi kalendárium

- Sokat esznek és isznak (még bőven van az idei termés), hogy egész éven át bőven legyen enni-innivalójuk s hogy minél több erőt és szépséget szedjenek magukba;
- a liba mellcsontjának színéről a téli sárra s hóra jósolnak.
- Vásár- és búcsúnap, s a fiatalság vendégségének napja.
- Mint évnegyedkezdő, gonoszjárónap is, ezért asszonyi dologtiltónap a mosásra és ruhaszárításra, mert dögvész ütne ki a négy lábúak között. „A dög odasiet az ilyen helyekre, és ruha helyett majd a jószág bőrét terítik ki.”

A magyar népi kalendárium

- Termésvarázsló pásztornap, a pásztorok bort meg süteményt (Brodkuchen, Pfefferkuchen, Marcipan) vagy „bélesadó”-nak, „rétespénz”-nek nevezett ajándékot kapnak a gazdáktól.
- Negyvenes nap: karácsony rámutató és a tél ellentétes rámutatónapja; ezért az őszi vetés jó vagy rossz termésére is jósol.

A magyar népi bölcsességek

- *A hosszúperesztegi* gazdasszony azért süt ezen a napon rétest, hogy Márton köpönyegét kinyújtsa, és így az ő könnyörületességéből a család ne szűkölködjék és másokon is tudjon segíteni.
- A jószág Márton napja táján került végképpen istállóba. A pásztorok is, főleg a Nyugati részeken ezen a napon számoltak el szolgálatukkal.

A magyar népi bölcsességek

- Márton napjára általában megforr az újbor: „bírāja Márton”, Dugonics András jeles mondása szerint.
- A régi céhvilágban a jól dolgozó egri mesterlegényre mondták: *megérdemli a Márton poharát*. A város borából áldomásbor járt nekik.

A magyar népi bölcsességek

- *Csíkszentmárton* búcsúnapján újbort isznak. Innen a patrónusnak helyi *Nagypoharú Szt. Márton* neve.
- *Szatymazi, balástyai* szőlősgazdák szerint is Márton napján megforr az újbor. A hordóba a dugót bele lehet ütni, a borból pedig inni. Ezért tisztelték meg a *Borfujtó Szt. Márton* névvel.

A magyar népi bölcsességek

- Márton napja már a telet jelentgeti. Nemcsak lúdjának mellcsontjából, hanem ünnepének időjárásából is következtetnek a télre, a jövő évi időjárásra, termésre.
- Ha a mellcsont hosszú és fehér, akkor hosszú és fehér tél lesz.
- *Endrőd* kalendáriumi eredetű regulája: Márton napján, ha a lúd jégen áll, akkor karácsonykor vízben botorkál.

Védőszent

- A Szombathelyi Egyházmegye védőszentje. Az Európai Kulturális Tanács 2005. áprilisi luxemburgi ülésén választották ki azt az Európát átszelő 15 tematikus kulturális útvonalat, amelynek egyike az ún. „Szent Márton kulturális út”, Szombathely és a franciaországi Tours városa között.
- Franciaország védőszentje.

Márton napi ínycségek

Színes káposztaleves füstölt libacombbal

Márton napi ínyencségek

Narancsos libamell
mandulás kelkáposztával

Márton napi ínyencségek

Sült libacomb
gyümölcsös
szalvétagombóccal

Márton napi ínyencségek

Rozmaringos
babfőzelék
lúdhússal

